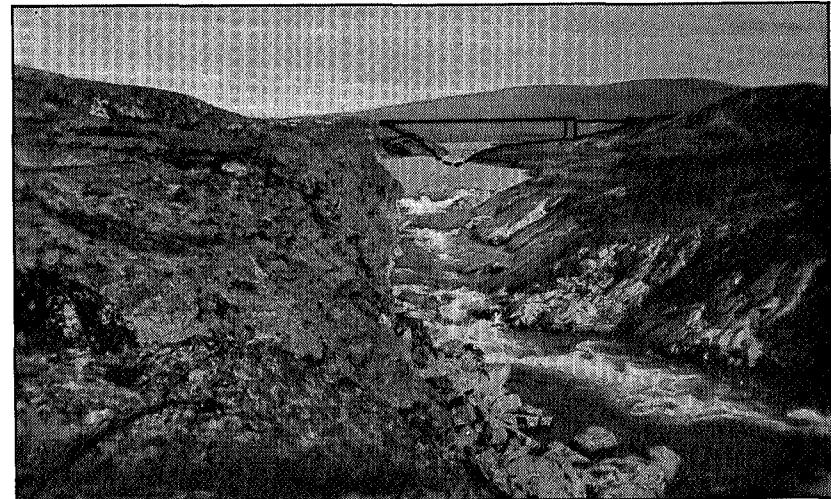

Det ser nu endelig ut til, at sterke Kræfter har sat sig i Bevægelse for at faa Neadalens forbundet med Rørostraktene ved en Veistump fra Stuedal i Tydalens til Brekkebygden ved Aursunden. Terrænet der ser jo rimelig ut, og det er jo ikke værre end at gamle Stiftamtmand Motzfeldt trodsede sig frem derover i Karjol i Ottiaarene. For ikke mange Aar siden tok Gaardbruken Klegset sig frem derover i en Lastebil. En for Alle brukbar Veiforbindelse med Rørostrakterne og Gauldalen vil utvilsomt gjøre Underverker i Retning av en øket Turisttrafik gjennem Selbu og Neadalens. Denne Veistump vil jo ogsaa aapne Syltrakterne for søndenfjeldske Bilister.

Kone fra Grøtte i Selbu.

Damstedet ved Sylsjøen.

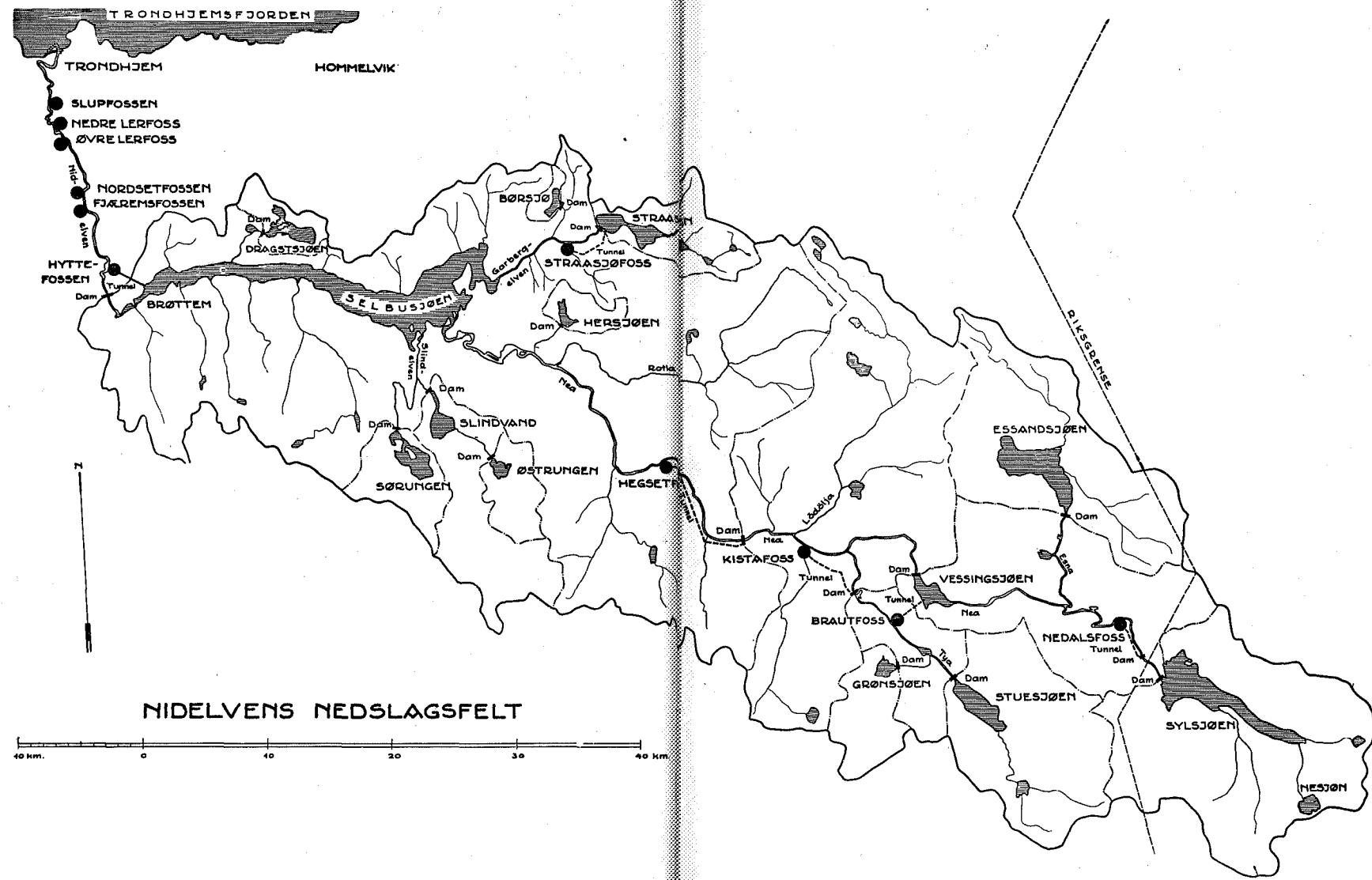
LITT OM SJØER, FOSSER OG VANNKRAFT I TYDALEN OG ANDRE STEDER I NID- ELVENS VASSDRAG

AV J. GARSTAD

Dalens hovedelv, Nea, kommer fra Ne-sjøen, som ligger ca. 20 km. østenfor riksgrensen.

Fra Ne-sjøen går elven i nordlig retning mot foten av Helagsfjellet og faller i fosser og stryk med ca. 100 meter på en strekning av ca. 6 km. ned mot den flate dalsenkning, som i ca. 15 km. lengde strekker seg fra Predikstolen til henimot riksgrensen og Skardørsfjellet. Gjennem et stryk og en liten foss passerer den en fjellrygg som kalles Østre Hamran, og like etter at den har krysset riksgrensen går den i et temmelig vilt gjel gjennem den første fjellrygg på norsk side, Vestre Hamran, og kommer ned på slettene ved Nedalen etter å ha mistet ca. 100 meter fallhøide på en strekning av ca. 4 km.

Elven løper nu på en lengere strekning uten nevneverdige fall og i store slyng gjennem Ne-øyene og videre vestover mot Ås-

Kistafossen i Tydal.

grenden, og den eneste foss på denne strekning er Vessingfossen, inntil man når fallkomplekset fra Øyvoldfossen til Kistafossen, en samlet fallhøide av ca. 350 m. på en strekning av ca. 10 km.

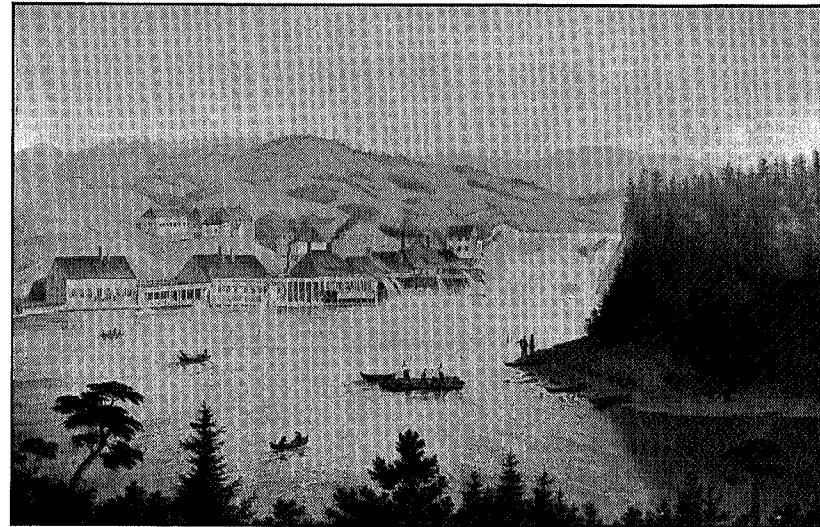
Fra Kistafossen nedover til Selbusjøen faller Nea noenlunde jevnt med ca. 150 m. fall på en strekning av ca. 50 km.

Nedenfor Selbusjøen går elven under navnet Nidelven gjennem Hyttfossene, Fjærumsfossen og Lurfossene samt et par mindre fosser og med en samlet fallhøide av ca. 160 m. på en strekning av ca. 30 km. ut i Trondhjemsfjorden.

På strekningen fra Selbusjøen til havet er der utbygget tre kraftanlegg, nemlig Hyttfossen, Øvre Lerfoss og Nedre Lerfoss med en samlet effekt av ca. 25,000 kilowatt. Når vassdraget blir helt regulert, vil effekten komme op i ca. 100,000 kilowatt, hvorav ca. 60,000 kilowatt årgangs-effekt.

Dalens nest største elv er Tya, som har en rekke pene små fosser på strekningen fra Løvøen til Tyas sammenløp med Nea. Lenge opp, omtrent midtveis mellom Løvøen og Mosjøen, ligger den vakre Esfoss.

I store Hena, som fra vest løper inn i Nea like ovenfor Hennemoen, ligger en hei foss ca. 4 km. ovenfor elvens utløp i Nea.

Nedre Lerfoss med kobberverket omkring 1850.

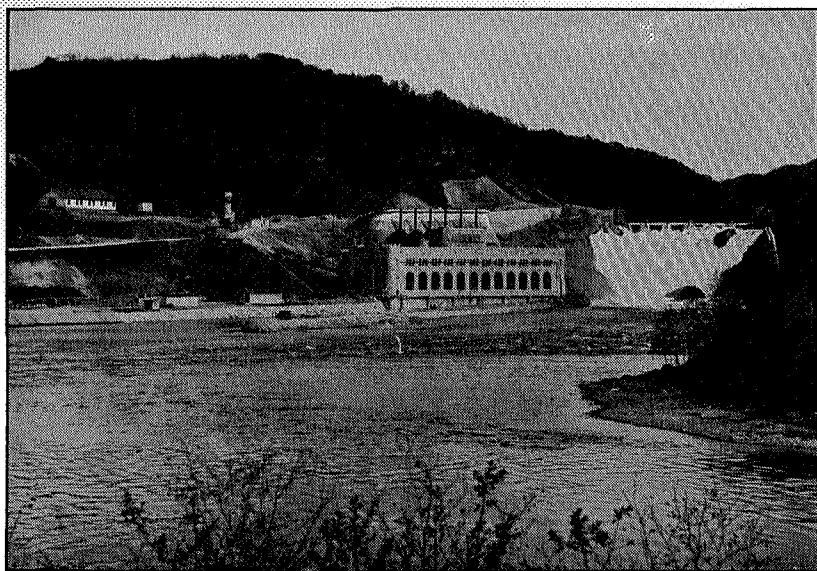
For de største sjøer i Tydalen er der planlagt regulering, slik at vannet holdes opdemmet om sommeren og blir senket om vinteren. Således blir Essandsjøens sommervannstand ca. 8 meter høyere enn før.

Der er også planlagt to nye sjøer, Sylsjøen like østenfor riksgrensen og Vessingsjøen mellom Vessingfossen og Øyvoldfossen i Nea. Sylsjøen blir nesten 15 km. lang og blir således vassdragets nest største sjø.

Da sjøene blir fylt i det vesentligste under sneløsningen og holdes fylt hele sommeren og først blir nedtappet når de er dekket av sne og is, vil reguleringen ikke øve noen skjemmende virkning på naturforholdene i den tid turisttrafikken normalt foregår.

I de fleste år vil heller ikke elvenes sommervannføring påvirkes i sterkere grad, når undtas strekningen inne ved riksgrensen.

Der er planlagt flere kraftanlegg i Tydalen. De største av disse er et anlegg ved Kistafossen mellom Aune og Ås og et anlegg ved Brautbekken, et stykke ovenfor Løvøen. Fra disse kraft-

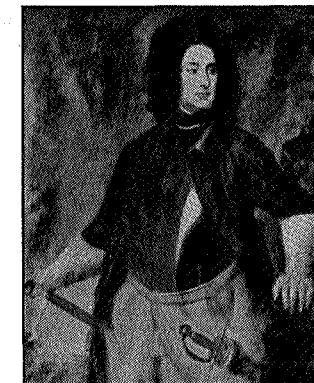

Nedre Lerfoss idag.

anlegg vil der fåes 60,000—100,000 kilowatt elektrisk effekt, og denne vil antagelig bli overført til Trondhjemsfjorden gjennem en ca. 100 km. lang kraftledning.

Tiden for utnyttelse av Tydalens vannkraft ligger antagelig nokså fjernt, men den vil vel engang sette sitt preg på bygden, forhåpentlig i gagnlig retning.

En nødvendig betingelse for utnyttelse av vannkraften er adkomsten til kraftanleggene og de større sjøer, og disse veier vil selvsagt bli åpne for turisttrafikken, som derved vil øke, og det kanskje i en grad som de færreste nu aner. Man kan f. eks. tenke sig en livlig trafikk fra Stugusjø over mot Nedalen og videre med motorbåt over den nye, langstrakte Sylsjøen, hvorfra der kan bygges vei billig innover mot Ljungdalen i Sverige og hvor man fra Storsjö kapell nu har god vei til den svenske innlandsbane og til den bussrute, som går til Røros.

General Armfeldt.

ARMFELDTS VEI OVER TRØNDELAGENS FJELL

AV H. HIORTH

Våtlendet — elv, myr og vass-sig — var i gamle dager største hindring for fremkomst. Derfor søkte de gamle ferdelsveiene tilfjells. Fjellet bant ihop, låglandet med skogen og myra skilte.

«Gjeita var første vegbyggjaren i Noreg», sier Vinje. Gamleveiene gikk beint på og rett op der tørlendt mark var å finne, der moselaget var tynnest og skogen var liten og lett å rydde unna, der vassdragene ennu bare var bekker med vadesteder nær sagt overalt.

Men om gamleveiene ikke var redd høgdene tydet dog valg av leid både på sans for snar og lett fremkomst og god orienteringssans — akkurat slik som turistveiene den dag i dag gjør det. Og derfor er det helt naturlig at fotturistenes fjellveier idag faller sammen med de gamle ferdelsveiene.

*

Mange gamle historiske minner knytter sig til disse turist- og gamle ferdelsveier, både i Trøndelagen og ellers i landet.

Olav Haraldson tok turistveien fra Tafjorden til Lesja, Sverre Sigurdson fulgte i grove drag Bergensbanen fra Voss til Øst-